

Актуальні проблеми соціальної сфери

збірник наукових робіт викладачів і студентів

Випуск 4

за заг. ред. Н.П. Павлик

Житомир, 2015

*Рекомендовано до друку рішенням
кафедри соціальної педагогіки та педагогічної майстерності
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол №8 від 05 березня 2015 року).*

Рецензенти:

Н.А. Сейко – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Житомирського державного університету імені Івана Франка;
С.А. Котловий – кандидат педагогічних наук, вчитель історії вечірньої (змінної) ЗОШ II-III ст. №1 м. Житомира.

А 43 Актуальні проблеми соціальної сфери : [збірник наукових робіт викладачів і студентів / за заг. ред. Н.П. Павлик]. — Житомир : Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2015. — Вип. 4. — 158 с.

Літературний редактор: Н.Л. Тарасенко
Відповідальний редактор: І.М. Палько
Дизайн обкладинки: А.І. Сочинський

Матеріали надруковані в авторській редакції.
За достовірність фактів, цитат, власних імен, посилань на джерела та інших відомостей відповідають автори публікацій.

Передмова

Шановні друзі! Четверте видання збірника наукових робіт викладачів та студентів «Актуальні проблеми соціальної сфери» свідчить про системність і цілеспрямованість науково-дослідної діяльності кафедри соціальної педагогіки та педагогічної майстерності Житомирського державного університету імені Івана Франка. Ми пишаємося результатами теоретичних пошуків й емпіричних розвідок викладачів і студентів, присвячених актуальним соціально-педагогічним питанням та відображеним у курсових, бакалаврських, магістерських, дисертаційних роботах. Важливим нововведенням цього видання є представлення результатів дисертаційних пошуків аспірантів і здобувачів Криворізького педагогічного інституту під керівництвом докторки педагогічних наук, професорки Тетяни Дороніної, що є результатом тривалої й творчої співпраці.

Серед основних здобутків минулого й поточного навчальних років відзначаємо: організацію щорічного Всеукраїнського дистанційного конкурсу студентських та учнівських наукових робіт із соціальної педагогіки – режим доступу: <http://contest.zu.edu.ua>; публікацію колективної монографії «Енциклопедія прав людини: соціально-педагогічний аспект»; участь викладачів кафедри в Європейському турі кампанії «Рух проти ненависті» (Словаччина, Угорщина, Німеччина, Швеція, Франція, Чехія, Польща), перемоги студентів, Світлани Щур (диплом III ступеня на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт) і Сергія Михнюка (диплом III ступеня на Всеукраїнській студентській олімпіаді із соціальної педагогіки).

Серед важливих напрямів подальшого розвитку науково-дослідницької роботи зазначаємо: організацію неформальної освіти майбутніх соціальних педагогів у науковій та фаховій сферах, діяльність науково-дослідних і соціальних центрів кафедри (Студентська Соціальна Служба для Молоді, Центр міжкультурної толерантності, Центр ґендерної освіти), організацію соціального й наукового партнерства кафедри соціальної педагогіки та педагогічної майстерності в Україні і за кордоном.

Бажаємо нашим авторам і читачам миру, достатніх ресурсів для наукової, фахової та особистісної реалізації, а також задоволення від науково-дослідницької роботи і пізнання! І, звісно ж, до нових зустрічей! ☺

З повагою, Надія Павлик.

Зміст

Гуренко Тетяна	СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА КАТЕГОРІЯ	8
Вонсович Юлія	НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНІ ЗАКЛАДИ ЯК ФАКТОРИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ	11
Папченко Вікторія	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ АКЦЕНТУАЦІЙ ХАРАКТЕРУ УЧНІВ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ В УМОВАХ МІСТА	13
Шупікова Вікторія	РОЛЬ ВІДЕОМЕТОДУ У ПРОФІЛАКТИЦІ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ	15
Кондратенко Ярослава	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЩОДО ПРОФІЛАКТИКИ ВІКТИМНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ	17
Дрозд Ольга	РОБОТА СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ПТНЗ ІЗ ДІТЬМИ-СИРОТАМИ	19
Герман Ірина	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА ДІТЕЙ ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ	21
Степанчук Інна	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ КОНФЛІКТІВ МІЖ БАТЬКАМИ ТА ДІТЬМИ	23
Степанюк Олена	ВПЛИВ КОЛИСКОВИХ НА РОЗВИТОК ТА СОЦІАЛІЗАЦІЮ ДИТИНИ	25
Бондарчук Катерина	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ В УМОВАХ ДІЯЛЬНОСТІ КЛУБІВ ЗА МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ	27
Герасимчук Ганна	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	28
Степанчук Інна	ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З РІЗНИМИ ТИПАМИ СІМЕЙ	29
Мельниченко Ольга	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ІЗ ДІТЬМИ З РОЗЛУЧЕНИХ СІМЕЙ	31
Волікова Марина	ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ А.С. МАКАРЕНКА У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМИ СТАТЕВОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	35
Ланчук Ганна	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЛИХОСЛІВ'Я У ПІДЛІТКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ	37
Павицька Олександра	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЗМІСТ ДИТЯЧОГО ФОЛЬКЛОРУ	39
Суміш Вікторія	ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ДОПОМОГИ ДІТЬМ-СИРОТАМ ТА ОБЕЗДОЛЕНИМ СІМ'ЯМ В УКРАЇНІ	40
Михнюк Сергій	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ	43

Литвак Оксана	ПРАВОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У ПОЛЬЩІ	45
Сочинський Андрій	ГРАНТОВА ПІДТРИМКА СОЦІАЛЬНОГО ПРОЕКТУ ЯК ФОРМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ ЧЕРЕЗ НЕУРЯДОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ	48
Корженко Віталія	СОЦІАЛЬНА РЕКЛАМА ЯК РЕСУРС РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	51
Петрова Дар'я	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЗМІСТ ОСНОВНИХ ФОРМ ВИКОРИСТАННЯ ПУБЛІЧНОГО ДИСКУРСУ	53
Мороз Марина	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ МЕДІАЦІЇ В КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЯХ У ПІДЛІТКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ	56
Роговська Юлія	АНАЛІЗ ФОРМ І МЕТОДІВ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	58
Лобода Надія	ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ПРОСОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДІ В ІНТЕРНЕТ	62
Назарчук Тетяна	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА З ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У МЕДИЧНИХ УСТАНОВАХ	63
Тарасенко Наталія, Остапчук Олена	СТУДІЇ КУЛЬТУРИ МИРУ ДЛЯ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ТА СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЖИТОМИРЩИНИ ЯК ВІДПОВІДЬ НА НОВІ ВИКЛИКИ ЧАСУ	65
Мамінчук Оксана	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДІЖНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	68
Плітко Ірина	КОМУНІКАЦІЙНА КАМПАНІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	70
Байдик Ірина	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	72
Карайон Олена	СИСТЕМА РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА У СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ КОРЕКЦІЙНИХ ДОШКІЛЬНИХ УСТАНОВАХ ДЛЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ РОЗВИТКУ	74
Кисла Ольга	СОЦІАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОМУНІКАТИВНОГО СЕРЕДОВИЩА ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ ЗНЗ	76
Онищук Олена	ФОРМУВАННЯ ДОСВІДУ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПОВЕДІНКИ СТАРШОКЛАСНИКІВ	78
Котловий Сергій	ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ СОЦІАЛЬНОГО ДОСВІДУ БЕЗКОНФЛІКТНОЇ ПОВЕДІНКИ	80
Саустян Інна	РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ВЗАЄМОДІЇ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ЇХ СІМ'ЯМИ	83
Коваль Юлія	ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА ТА СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ГІМНАЗІЇ	86

Ковтонюк Оксана	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЗМІСТ ДІЯЛЬНОСТІ ГРУП ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ	89
Басюк Леся	ГЕНДЕРНИЙ ПОРТРЕТ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ (ПРОБЛЕМАТИЗАЦІЯ ПИТАННЯ)	91
Сірик Аліна	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО ІДЕАЛУ СУЧАСНОГО СТАРШОКЛАСНИКА	93
Ковтунович Олена	ВПЛИВ КОМУНІКАТИВНОГО СЕРЕДОВИЩА НА РАННІЙ РОЗВИТОК ДИТИНИ	95
Кропивницька Світлана	ЗАПОБІГАННЯ КОНФЛІКТАМ У СЕРЕДОВИЩІ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	97
Павлик Надія	ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК СФЕРИ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ	100
Антонюк Мирослава	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГОТОВНОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ДО ШКОЛИ В УМОВАХ ДНЗ	103
Ясінська Ірина	ОРГАНІЗАЦІЯ ДОЗВІЛЛЯ ДІТЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ В УМОВАХ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	104
Бондар Олександра	ПРОФОРІЄНТАЦІЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	106
Седляр Наталія	ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ВИХОВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЗНЗ	108
Рудюк Ганна	ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНА ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТУ	110
Коляденко Світлана	НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ СЛУЖБИ ДЛЯ МОЛОДІ З ПИТАНЬ ПРОФІЛАКТИКИ КСЕНОФОБІЇ У СТУДЕНСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ	113
Залібовська-Ільніцька Зоя	ЕТНОПЕДАГОГІЧНИЙ КОМПОНЕНТ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ	117
Синиця Анна	ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	119
Пально Інна	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ІНТЕГРАЦІЇ СТУДЕНТІВ З ОБМЕЖЕНИМИ ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ	121
Дергачова Юлія	КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЯК СКЛАДОВА ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ	124
Мартинюк Світлана	РОЛЬ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА У ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ШКОЛИ	127

Марчук Ольга	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЗМІСТ ОСОБИСТОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВНЗ	129
Симончук Галина	ВПЛИВ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЮ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	130
Котвіцька Тетяна	СТАВЛЕННЯ ДО ФОРМУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОГО БАТЬКІВСТВА У СТУДЕНТСЬКИХ СІМ'ЯХ	132
Юрченко Андрій	ГРОМАДСЬКА СОЦІАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТІВ ВНЗ У ПОЗАНАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	134
Біляченко Галина	ВПЛИВ ГРОМАДЯНСЬКОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ НА ЇХ ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ	137
Іллїна Ольга	СПЕЦИФІКА ОРГАНІЗАЦІЇ ЛІТНЬОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ	139
Кучківська Світлана	БІОГРАФІЧНА СТРАТЕГІЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	142
Висоцька Любов	ПРАВОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА	143
Кучерган Єлизавета	СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ В ГЕНДЕРНІЙ ЕТИЦІ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВА	146
Мотуз Тетяна	ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ ЯК ОДНЕ З КЛЮЧОВИХ ЗАВДАНЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ	149
Човнюк Юлія	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	152
Ярмолка Юлія	ДИНАМІКА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ДОСВІДУ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ	154
Палько Інна	АНАЛІЗ ЦИКЛУ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРА ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ НА ПРЕДМЕТ НАЯВНОСТІ РІЗНИХ АСПЕКТІВ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ	156

Автор статті:

Оксана Литвак,

викладач кафедри соціальної педагогіки

ПРАВОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У ПОЛЬЩІ

Соціальна робота є тісно пов'язана з державною соціальною політикою, правовим регулюванням соціальної сфери, правовою культурою суспільства. У більшості країн практична діяльність соціальних працівників значною мірою залежить від державного законодавства. Правове регулювання фахової діяльності соціальних працівників охоплює кодекси поведінки і стандарти практики, освітні і кваліфікаційні вимоги до працівників, вимоги до навчальних закладів, які здійснюють підготовку кадрів, реєстрацію (ліцензування) суб'єктів надання соціальної допомоги, а також дисциплінарні заходи стосовно порушників професійних стандартів [1, с. 225].

У сучасних умовах реформування вітчизняної системи соціальної роботи актуальною проблемою залишається вивчення закордонного досвіду з метою запозичення найкращих надбань. Предметом нашого наукового інтересу є соціальна робота у Польщі як наукова, навчальна дисципліна та практична діяльність. Основним документом, що детермінує процес організації соціальної роботи у Польщі, є „Закон про соціальну допомогу” (Ustawa o pomocy społecznej od 12.03.2004 r.) [2]. Закон складається з чотирьох частин.

У Першій частині Закону визначено:

- завдання соціальної допомоги;
- види соціальних виплат і послуг, засади та порядок їх надання;
- організації/заклади соціальної допомоги;
- засади і порядок контролю сфери соціальної допомоги.

У Законі соціальна допомога визначається як „інститут соціальної політики держави, що має на меті створення можливостей для осіб і родин подолати складні життєві обставини, які вони не можуть вирішити, використовуючи власні можливості, засоби та здібності” (стаття 2).

Цілі соціальної роботи у Польщі можна окреслити наступними пріоритетами:

- соціальна безпека, що полягає в забезпеченні доходів і послуг клієнтам у ситуації соціального ризику (хвороби, смерті і т.п.);
- інвестиції в людину – створення умов, що даватимуть рівні шанси для розвитку людей, якісна і сучасна професійна освіта молодого покоління;
- суспільний лад – необхідний для стабільності життя людей, для співпраці у досягненні спільних суспільних цілей і толерантності між людьми;
- сімейне життя – зосередження уваги на значенні ролі сім'ї у суспільстві, повернення до усвідомлення високої цінності зв'язків між людьми та відновлення почуття безпеки на підставі емоцій і відчуттів.

Сьогодні завдання соціальної допомоги у Польщі реалізують органи державної адміністрації та самоуправління, співпрацюючи на партнерських засадах з громадськими і позаурядовими організаціями, Католицьким Костелом, іншими костелами, релігійними об'єднаннями та фізичними і юридичними особами.

Завданням соціальної допомоги є запобігання складним життєвим ситуаціям через діяльність, що призводить до життєвої самостійності осіб і родин, що потребують допомоги, та їх інтеграції з середовищем. У свою чергу користувачі соціальної допомоги зобов'язані співпрацювати з представниками соціальних служб у вирішенні своєї складної життєвої ситуації.

Згідно Закону користуватися соціальною допомогою можуть (за умови, що міжнародні угоди не передбачають інше):

1. громадяни Польщі, які проживають і перебувають на території Речі Посполитої;
2. іноземні громадяни, які мають місце проживання і перебувають на території Речі Посполитої на підставі відповідних документів (наприклад, дозволу на поселення, дозволу на перебування, мають статус біженця і т.д.);
3. громадяни Євросоюзу, що перебувають на території Речі Посполитої і отримали дозвіл на перебування.

Стаття № 6 „Закону про соціальну допомогу” присвячена визначенню змісту основних понять, що вживаються: абсолютна нездатність до праці, дохід дитини, дохід на особу у сім’ї, дохід сім’ї, організаційна одиниця соціальної допомоги, соціальний контракт, нездатність до праці з огляду на вік, бездомна особа, самотня особа, працевлаштована особа, соціальна робота, сім’я і т.д. Так, наприклад, наступні поняття мають такі дефініції:

- соціальний контракт – письмова умова, підписана з особою, яка потребує допомоги, що визначає права й обов’язки обох сторін щодо спільної діяльності для вирішення складної життєвої ситуації особи або сім’ї;
- сім’я – особи, які мають або не мають кровні зв’язки, знаходяться у фактичному зв’язку, проживають і ведуть сімейне господарство разом.
- бездомна особа – особа, яка не проживає у місці, придатному для проживання, не має постійної реєстрації згідно з положенням про реєстрацію громадян і паспортну службу, а також особа, яка не проживає у місці, придатному для проживання і має постійну реєстрацію у місці, непридатному для проживання.

Варто зазначити, що у польській науковій літературі термін соціальна робота вживається у значенні, яке подане у „Законі про соціальну допомогу” (Стаття № 6, пункт 12): „Соціальна робота – це професійна діяльність, направлена на допомогу людям і сім’ям з метою посилення або відновлення здатності функціонувати у суспільстві, а також на створення умов, що сприяють цій меті”.

У статті № 36 (пункт 1) Закону визначено місце соціальної роботи у польській системі соціальної політики. Соціальна робота належить до негрошових форм соціальної допомоги. Соціальна робота перш за все реалізується в рамках соціальної допомоги: у середовищі (за місцем проживання) та в інституціях (у спеціалізованих закладах). Вона включає консультації різного типу (юридичні, економічні, психологічні, педагогічні), а також допомогу у правильному вирішенні конкретних складних життєвих справ. Тобто, соціальна робота є не грошовою складовою соціальної допомоги, яка, у свою чергу, є складовою соціального забезпечення, що належить до системи соціальної політики.

Місце соціальної роботи у системі соціальної політики Польщі

Соціальна політика	
	Соціальне забезпечення
	Соціальна допомога
	Соціальна робота

Отже визначення терміну “соціальна робота” у польській науковій думці чітке і лаконічне: діяльність має бути професійною, вона зосереджена на допомозі людям і сім’ям, спрямована на посилення або відновлення здатності функціонувати у суспільстві, а також на створення умов, що сприяють цій меті; вона не є грошовою формою соціальної допомоги, включає консультації різного типу (юридичні, економічні,

психологічні, педагогічні), а також допомогу у правильному вирішенні конкретних складних життєвих ситуацій.

У Законі вказаний чіткий перелік причин, з приводу яких надається соціальна допомога: 1) бідність; 2) сирітство; 3) бездомність; 4) безробіття; 5) неповносправність; 6) довготривала і важка хвороба; 7) насильство у родині; 8) жертви торгівлі людьми; 9) охорона материнства і багатодітності; 10) безпорадність у справах опіки й виховання та у веденні домашнього господарства, особливо в неповних і багатодітних сім'ях; 11) відсутність здатності адаптуватися до життя у молоді, яка є випускниками цілодобових опікунчо-виховних закладів; 12) складність в інтеграції іноземців, які отримали у Речі Посполитій статус біженця або право на додаткову охорону; 13) складності у пристосуванні до життя після звільнення з місць позбавлення волі; 14) алкоголізм і наркоманія; 15) нещасний випадок і кризова життєва ситуація; 16) стихійне або екологічне лихо.

Статті № 17¹ 24 Закону включають перелік завдань гміни, повіту, воєводства, воєводи, міністра соціального забезпечення, Ради міністрів. Завдання ці поділені на ті, що має виконувати та чи інша адміністративна одиниця, і ті, що рекомендовані або делеговані до виконання гміні чи повіту органами державного управління. Повноваження чітко розподілені і не дублюються.

Друга частина Закону присвячена питанню соціальних виплат і послуг, визначені види і порядок їх отримання. Третя частина Закону розкриває питання організації соціальної допомоги, її структури, вимоги до соціальних працівників, повноваження Ради соціальної допомоги, нагляд і контроль за послугами, що надаються. Четверта частина Закону відображає положення змінного та перехідного характеру.

Отже, на сучасному етапі особливості організації практики соціальної роботи у Польщі детерміновані „Законом про соціальну допомогу”. Він включає: завдання соціальної допомоги, види соціальних виплат і послуг та засади й порядок їх надання; перелік організацій / закладів соціальної допомоги, засади і порядок контролю сфери соціальної допомоги і т.д. У Законі подано визначення ключових понять і причин, які можуть бути підставою для отримання соціальної допомоги.

Перспективою нашого подальшого дослідження є детальне вивчення вимог до соціальних працівників, представлених у Третій частині „Закону про соціальну допомогу”.

Використана література

1. Вступ до соціальної роботи : навч. посіб. [для студ. вищих навч. закл.] / за ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. — К. : Академвидав, 2005. — 304 с.
2. Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku // DziennikUstaw z 2004 r. — Nr 64. — poz. 593.